

OMAGIU
Prof. univ. dr. ing. Vasile ILLE
la Centenarul nașterii sale, 26 mai 1925

Vasile ILLE
(1925-1997)

Ne este foarte greu să evocăm viața și activitatea regretatului Profesor univ. dr. ing. Vasile ILLE la Centenarul nașterii sale, căci sunt apărute în mass-media de specialitate mai multe materiale în acest sens. Dar, nicidecum nu s-a spus totul, pentru că ar fi trebuit să-i fie consacrată pe larg o monografie.

Să le amintim în ordine cronologică, deoarece reprezintă surse de informare:

1. Lazăr Dragoș, Alexandru Pantea, *Profesorul Ștefan Musta, la 75 de ani*, „Gazeta Matematică”, An LXXXIV, Nr. 4, București 1979, pag. 121;
2. Ioan Silviu Nistor, *Istoria Universității Tehnice din Cluj-Napoca (1948-1998)*, Edit. U.T. Press, Cluj-Napoca 1998, pag 229 sqq;
3. Radu Munteanu, *Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca. Școala și timpul*, Edit. Mediamira, Cluj-Napoca 1998, pag 48-52;
4. (Coord. inițial Tiberiu Iancu), *Clujeni ai secolului 20 – dicționar esențial*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca 2000, pag 153;
5. Cornel Bia, *In memoriam – Profesorul Vasile Ille*, la 80 de ani de la naștere și conferirea numelui său Amfiteatrului A/II al Facultății de Construcții, „Acta Technica Napocensis, Section: Civil Engineering-Architecture”, Nr. 48/2005, pag. 12-14;
6. Mircea Mihailescu, *Omagiu Prof. dr. ing. Vasile Ille*, Ibid., pag. 14-15;
7. Dan Fornade, *Personalități clujene (1800-2007) – dicționar ilustrat*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca 2007, pag 265.

Prof. univ. dr. ing. Vasile ILLE s-a născut la 26 mai 1925, în localitatea Săcădat/ Bihor, într-o familie de „țărani onești și demni” (Prof. dr. ing. Cornel Cornel BIA).

Prima treaptă a instrucției școlare o parcurge în localitatea natală (1933-1937), iar cea gimnazială în două etape, la Gimnaziul „Emanoil Gojdu” din Oradea (1937-1940), apoi, ca refugiat, la Gimnaziul „Samuil Vulcan” din Beiuș (1940-1945), datorită cedării Ardealului de Nord-Vest prin Dictatul de la Viena din 30 August 1940, Beiușul rămânând în România împreună cu vestitul liceu greco-catolic românesc, deschis în anul 1828, după cel de la Blaj (1754). Liceele aveau două cicluri, unul inferior (clasele I-IV, respectiv, clasele V-VIII de astăzi) și celălalt, superior (clasele V-VIII, respectiv, clasele IX-XII de astăzi).

Profesorul Ștefan MUSTA își amintea cu *mândrie* că sub bagheta sa matematică, numai în decurs de 5 ani, s-au format viitorii mari oameni de cultură tehnică și matematică, dar nu numai, precum: academicienii Ioan ANTON (n. 1924) și Mircea MALIȚA (n. 1927), *Vasile ILLE* și Ioan DESABATA, Aurel COȚIU (n. 1926), Ioan QUAI (n. 1928) în Medicină legală. Când, în anul 1945, Vasile ILLE își lua „cu brio” Bacalaureatul la Beiuș, se năștea aici fostul Rector al Universității Tehnice din Cluj-Napoca, Prof. univ. dr. ing. Radu MUNTEANU.

Vasile ILLE se înscrie, mai departe, la Facultatea de Construcții a Institutului Politehnic „Traian Vuia” din Timișoara, pe care o urmează timp de 5 ani în perioada 1945-1950. Încă de pe băncile facultății, este remarcat de către profesorii săi, printre care Pompiliu NICOLAU, care-l și numește ca „preparator” (asistent stagiar) la a sa Catedră de Mecanica fluidelor, chiar dacă era în anul V de studii. Era o asemenea practică și la Medicină, dar și la Universitate.

Gândindu-ne cine i-ar fi putut fi profesor la „Rezistența materialelor” și „Teoria elasticității și plasticității”, am înclina să credem că Acad. Ștefan NĂDĂȘAN dar, ... nu suntem siguri!

Absolvind, așadar, facultatea în anul 1950, cu *Diplomă de merit*, Vasile ILLE este repartizat la Institutul de Mecanică Aplicată al Academiei Române, încadrat ca și cercetător științific sub îndrumarea Acad. Aurel BELEȘ, instituție patronată de Acad. Nicolae PROFIRI, fost Ministru al Comunicațiilor în Guvernele Dr. Petru GROZA (1946-1951). În paralel, va fi cooptat la Institutul de Construcții din București, ca asistent asociat la disciplinele „Statica construcțiilor”, titularul Catedrei fiind Acad. Panaite MAZILU, și la „Rezistența materialelor”, Catedra avându-l în frunte pe Prof. univ. dr. ing. Nicolae KORCINSKI. Ne amintim că Panaite MAZILU, după cum însuși mărturisea, a făcut ordine în „Statica construcțiilor” și mai apoi a trecut să pună ordine și în „Rezistența materialelor”. În anul 1952, la Institutul de Mecanică Aplicată din București îl va cunoaște pe al nostru Prof. univ. ing. Mircea MIHAILESCU, cunoștință care s-a transformat în prietenie profesională, iar din 1964 în colaborare științifică și didactică la tânăra Facultate de Construcții a Universității Tehnice din Cluj (1953).

Din perioada bucureșteană (1950-1955) se remarcă participarea lui Vasile ILLE la elaborarea unor cercetări, le-am zice „de pionierat”, cum au fost „*Calculul grinzilor continue din beton precomprimat*” și „*Influența componentelor mineralogici ai cimentului asupra curgerii lente a betonului*”.

Cum prea bine zice Prof. univ. dr. ing. Cornel BIA, anume că „grație chemărilor sufletului către plaiurile natale ardelenesti și a dorinței de a pune umărul la făurirea bazelor Facultății de Construcții din Cluj”, Vasile ILLE părăsește Bucureștiul în anul 1955, pentru a prelua nobila misiune asociată predării și conducerii cursurilor și a seminariilor la disciplinele „Rezistența materialelor” și „Teoria elasticității și plasticității”, în paralel cu crearea viitoarelor laboratoare ale facultății, în primul rând al celui de „Rezistența materialelor”. Un sprijin deosebit a găsit în Conferințarii Vasile AVRAM și Mircea RĂDULESCU, dar și al cadrelor didactice de la Facultatea de Mecanică, provenind de la vechiul Institut de Mecanică (1948-1953). Să ne reamintim că *primul decan* al Facultății de Construcții a fost Prof. univ. dr. ing. Mihai TRIPA (1953-1958) de la Mecanică. Și catedra era comună, chiar și Laboratorul de „Rezistența materialelor”, grupul de discipline de la Construcții păstrând o anumită autonomie, sub conducerea lui Vasile ILLE, până la desfacerea totală după anul 1978. Astfel, a fost șef al Catedrei de Mecanica Construcțiilor în perioadele 1965-1975, 1976-1984.

Descinzând la Cluj, a adus cu sine de la București și cercetarea în Construcții, acum evidențiindu-se lucrările „*Bare cu pereți subțiri*” și „*Stabilitatea barelor cu secțiune I în domeniul plastic de comportare*”, ceva mai târziu „*Comportarea la compresiune a barelor de secțiune compozită*”, „*Bare de secțiune variabilă de la $b \cdot h$ la $h \cdot b$* ”, iar din colaborarea cu Prof. univ. ing. Mircea MIHAILESCU, „*Calculul învelitorii în formă de paraboloid circular pleoștit pe contur paralelogramic în stadiul de membrană*” (1970) și „*O formulare a calculului învelitorilor subțiri considerate suprafețe Cosserat*”, mai departe cu Prof. univ. dr. ing. Viorel POP, „*Calculul barelor pe și în mediu elastic*”, acestea două din urmă în anul 1971.

Începând cu anul 1959, preocupările sale științifice, publicate în Buletinul Științific al Institutului Politehnic din Cluj (1958), vor fi axate pe calculul plăcilor plane oblice de diferite rezemări, acționate transversal, anticipând *Școala clujeană de plăci plane*. În anul 1966 își susține la Institutul de Construcții din București Teza de doctorat cu titlul „*Contribuții la studiul plăcilor plane oblice izotrope în domeniul elastic*”, elaborată sub îndrumarea Acad. Aurel BELEȘ și a Prof

univ. em. ing. C. C. TEODORESCU. Rezultatele obținute s-au bucurat de aprecieri deosebite, fiind preluate în publicații de prestigiu interne și internaționale*, iar metoda de calcul s-a putut extinde și la alte tipuri de plăci (trapezoidale, triunghiulare), ba chiar la rezolvarea problemei torsiunii libere a barelor de secțiune oarecare.

Clădirea Facultății de Construcții (1904, Str. G. Barițiu, Nr. 25)

Printre elevii acestei școli s-au numărat și Horst MÜHSAM, Iacob BORȘ, Adrian M. IOANI și Ironim MARȚIAN, cu acesta editând lucrarea „Plăci plane cu deplasări mari”, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca 1994.

Satisfacțiile n-au întârziat să apară. De la funcția didactică de Șef de lucrări la început (1955), după 15 ani de la fondarea facultății, în anul 1968 devine Conf. univ. dr. ing. Vasile ILLE, apoi prodecan al facultății (1966-1968) și, mai departe, prorector al institutului în două rânduri (1968-1976 ; 1984-1989). În anul 1978, Facultatea de Construcții îl apreciază ca „profesor de prestigiu” al ei, spre a fi inclus în lucrarea „Istoria învățământului din România”, ca o recunoaștere a eforturilor de a fi pus bazele facultății, prin atragerea de specialiști întru ridicarea prestigiului ei încă de la început. Ne gândim la ocuparea catedrelor vacante de către Acad. Dan MATEESCU și Acad. Constantin AVRAM de la Timișoara, Prof. ing. Mihail HANGAN și Prof. ing. Mircea MIHAILESCU de la București, Prof.dr. doc. ing. Adrian NEGOIȚĂ de la Iași. Dar și la laborioasa-i activitate asociată publicării de cărți și îndrumătoare didactice specifice disciplinei de Rezistența materialelor și Teoria elasticității și plasticității, care s-a adâncit în timp prin prețioase colaborări cu Prof. dr. doc. ing. Mircea V. SOARE de la Institutul de Construcții din București, Prof. univ.dr. doc. Petre P. TEODORESCU de la Universitatea din București și, îndeosebi, cu Prof. dr. ing. Cornel BIA, urmașul său la disciplină.

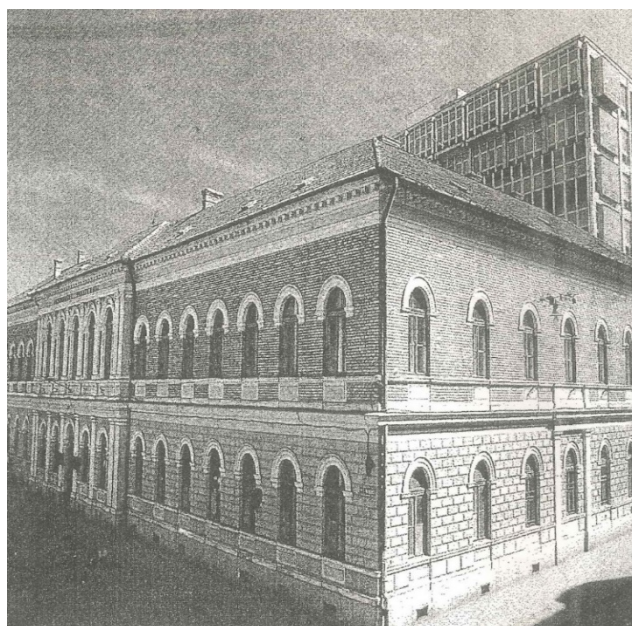
Exemplul Prof. dr. ing. Vasile Ille a fost îmbrățișat și de către alți absolvenți timișoreni, care au venit la Cluj, cum au fost Prof. dr. ing. Igor TERTEA, Prof. dr. ing. Nicolae JUNCAN, Prof. dr. ing. GOBESZ Ferdinand, toți în anul 1956, urmași apoi de primii noștri absolvenți ori veniți din producție.

* De exemplu, în Klaus Stiglat și Herbert Wippel, *Platten*, Ed. 2; 3, Berlin/München/Düsseldorf, Verlag Wilhelm Ernst & Sohn, 1973; 1983.

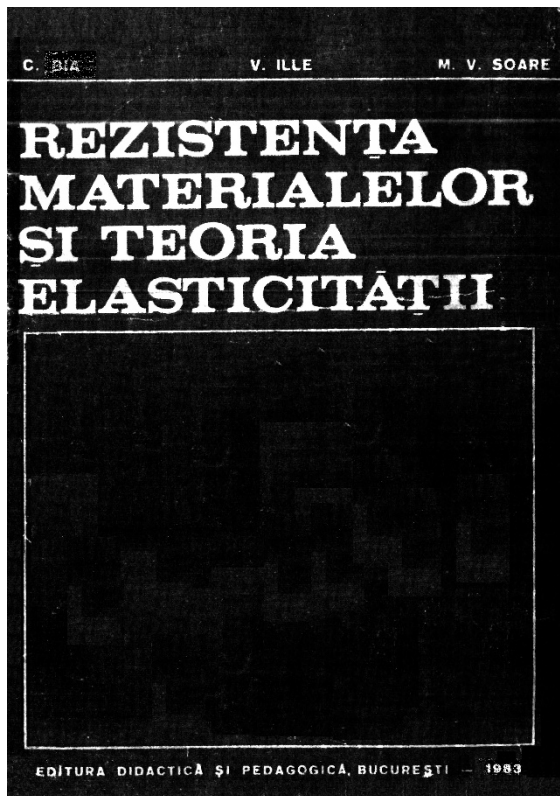
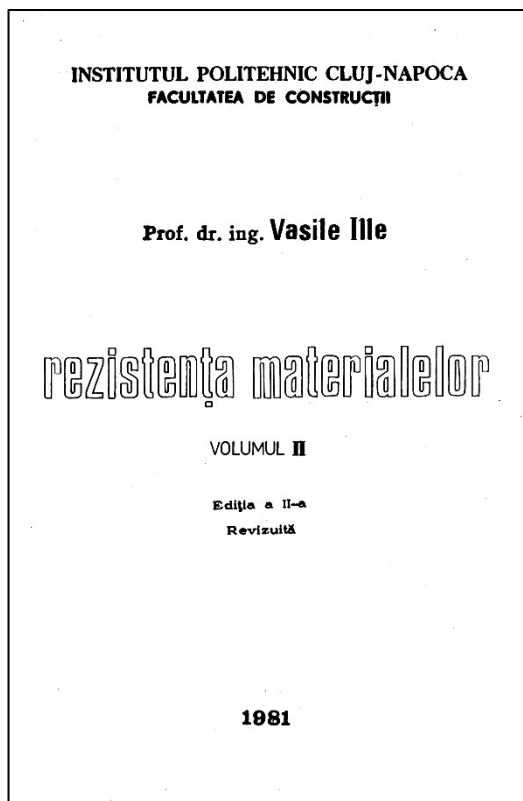
Amintim în acest loc preocuparea susținută a Prof. dr. ing. Vasile ILLE de a elabora, ca unic autor sau în colectiv, materiale didactice pentru studenți sau destinate cercetării științifice actuale și viitoare:

1. Vasile Ille, *Rezistența materialelor*, Partea I, Litografia Institutului Politehnic din Cluj, 1969;
2. Vasile Ille, *Rezistența materialelor*, Partea I, Ed. a 2-a, sub îngrijirea lui Liviu V. Pop, Ironim Marțian, Victor Pop, U.T. Press, Cluj-Napoca 2011;
3. Vasile Ille, Cornel Bia, *Rezistența materialelor*, Vol I, Institutul Politehnic din Cluj-Napoca, Facultatea de Construcții, 1980;
4. Vasile Ille, *Rezistența materialelor*, Vol II (1977), Ed. a 2-a (1981), Institutul Politehnic din Cluj-Napoca, Facultatea de Construcții;
5. Petre P. Teodorescu, Vasile Ille, *Teoria elasticității și introducerea în Mecanica solidelor deformabile*, Vol I, II, III, Edit. Dacia, Cluj-Napoca 1976, 1979, 1980 ;
6. Cornel Bia, Vasile Ille, Mircea V. Soare, *Rezistența materialelor și Teoria elasticității*, Edit. Didactică și Pedagogică, București 1983 ;
7. Vasile Ille, Cornel Bia, Cristian Cocoves, Petru Petrina, Eugen Panțel, Ironim Marțian, Augustin Câmpeanu, Adrian M. Ioani, *Rezistența materialelor. Culegere de probleme*, Institutul Politehnic din Cluj-Napoca, Facultatea de Construcții, 1987 ;
8. Mircea V. Soare, Vasile Ille, Cornel Bia, *Second-order Theory of Space Structures*, I, II, „Mécanique Appliquée”, Tome 32, Nr. 1; 2, Edit. Academiei R.S.R., București 1987;
9. Vasile Ille, Ironim Marțian, *Plăci plane cu deplasări mari*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca 1994;
10. Mircea V. Soare, Vasile Ille, Cornel Bia, Eugen Panțel, Petru Petrina, Dan Iordache, Corina Soare, *Rezistența materialelor în aplicații*, Edit. Tehnică, București 1996.

Activitatea științifică de cercetare, susținută și publicată de către Prof. dr. ing. Vasile ILLE în reviste de specialitate (peste 120 de lucrări), cum sunt „Buletinul Științific al Institutului Politehnic din Cluj”, din anul 1992 „Acta Technica Napocensis”, „Studii și Cercetări de Mecanică Aplicată (București)”, „Revista Construcțiilor (București)”, în cele ale diferitelor conferințe și simpozioane naționale, precum Conferințele de Beton, de Construcții Metalice, Simpozioanele de Creativitate Tehnologică, de Geotehnică și Fundații, de Tensometrie (în colaborare cu Prof. dr. ing. Dumitru R. MOCANU), se înscria în „planul național unic”, sub coordonarea Consiliului Național de Știință și Tehnologie (CNȘT), prin planurile departamentale ale Institutului Central de Cercetare, Proiectare și Directivare în Construcții (ICCPDC). Unele rezultate ale cercetării sale au fost aplicate în proiectarea și expertizarea unor construcții, dintre care amintim *Magazie de mărfuri* (Galați), *Poduri de beton armat* (București, Cluj-Napoca), *Acoperișul Sălii polivalente din Tg. Mureș*, *Consolidări ale unor structuri în diafragme* (Zalău), *Blocurile Unicat S* (Cluj-Napoca). Schimburi de experiență și documentare a întreprins în Franța și la Moscova.

**Clădirea Senatului Universității Tehnice și a Decanatului
Facultății de Construcții (1902, Str. C. Daicoviciu,
Nr. 15). În planul doi, Clădirea „Turn” (1976)**

Cercurile științifice studențești au fost, de asemenea, conduse cu competență și acribie profesională de către Prof. dr. ing. Vasile ILLE, activitatea de cercetare a multora fiind apreciată prin premii și mențiuni la fazele locale și naționale, sporind și astfel prestigiul facultății.

A fost un competent conducător de Doctorat, peste 25 de teze fiind finalizate până la validare; primul Doctor inginer este colegul nostru Eugen PANTEL (1977), la forma „cu frecvență”. Alte 40 de promoții de ingineri constructori s-au format sub oblăduirea sa, aceștia păstrându-i până astăzi recunoștința și respectul cuvenit.

Pe Prof. dr. ing. Vasile ILLE l-am cunoscut începând cu anul 1965, de la Cursul de „Rezistența materialelor, Teoria elasticității și plasticității”. Au trecut de atunci 60 de ani. Era de o energie uluitoare. Avea un dar de a transmite cunoștințele de neegalat, dar și pretindea în aceeași măsură. Era de o exigență rară, păstrată și după ce am devenit colaboratori, benefică sub aspectul devenirii noastre. Ne solicita să participăm la cursurile sale spre a ne însuși cu acuratețe noțiunile predate. Discuțiile purtate apoi veneau în sprijinul pregătirii și al formării profesionale. Căci nu era suficientă munca individuală, trebuia să fie și canalizată. Reciproc, ne asista la seminariile și lucrările de laborator, totdeauna găsimu-se probleme de discutat, de corectat. Ne-a antrenat cu aceeași grijă în elaborarea de materiale didactice și științifice, care urmau să fie publicate.

Nu era adeptul examenelor în exclusivitate scrise, ca astăzi, pentru că urmarea formarea la studenți și a unui vocabular ingineresc adecvat, ori acest deziderat se realiza numai prin conversații.

Ținea mult la prestigiul facultății, nu rareori ridicat și de studenții săi. Așa se face că la Concursul Național „Traian Lalescu”, desfășurat anual la Timișoara începând din 1974, la disciplina de Rezistența materialelor studentul Anton Pop a obținut Premiul I (maximum de puncte), iar peste ani, în 1980, s-a înregistrat un succes absolut: adjudecarea tuturor premiilor acestui concurs, prin studenții Marius BASSETTI – Premiul I, KERTESZ Csilla – Premiul II și Georgiana TIRT – Premiul III.

Ca unul dintre factorii de decizie ai facultății, permanent membru în Consiliul profesoral, Prof. dr. ing. Vasile ILLE a reușit să identifice soluții viabile în depășirea unor greutăți; două au rămas în memoria noastră:

1. Era anul 1968, când liceele treceau de la 11 la 12 clase, acest an fiind fără absolvenți. S-a încropit o „subțire” serie din absolvenții anteriori, dar normele s-au redus considerabil peste doi ani, când s-a găsit soluția completării normelor cu ore de Desen, de comun acord cu Decanatul, condus de Prof. univ. dr. ing. Alexandru NEGOIȚĂ (1962-1971), prorector fiind Prof. dr. ing. Vasile ILLE (1968-1976);

2. Funcționa la un moment dat celebrul triumghi *Învățământ-Cercetare-Producție*. Dar de unde producție? S-a găsit soluția! Schimburi de „experiență”, specialiști din producție atrași în învățământ și cadre didactice „trimise în producție”: Prof. dr. ing. Adrian M. IOANI, Prof. dr. ing. Eugen PANTEL, Conf. dr. ing. Doru HODIȘAN, Conf. dr. ing. Remus PAȘCA, ing. Nicolae POPA, ing. Virgil BUZILĂ, ing. Radu LAZĂR, ing. Ioan DOBRA, ing. Aron POPA.

„Nu este bine ca omul să fie singur; am să-i fac un ajutor potrivit pentru el” (V.T., Gen 2; 18). Într-adevăr, Prof. dr. ing. Vasile ILLE s-a înconjurat de discipoli entuziaști și de o frumoasă familie, în care a găsit întotdeauna sprijin și stimul. Soția sa, Șef de lucr. ing. Georgina ILLE la Catedra de Construcții metalice, l-a înțeles și l-a prețuit. Împreună le-au asigurat celor doi fii, Nicolae și Vasile-Horea, o educație aleasă. Cu o vastă bibliotecă tehnică și matematică în casă, era firesc să îmbrățișeze și ei preocupările părinților; Nicolae ILE, absolvent al facultății noastre, cu două doctorate în Construcții, unul în țară și altul în Franța, este astăzi cercetător științific la INSA Lyon, iar Vasile-Horea ILE, conferențiar la Catedra de Matematică a Universității Tehnice din Cluj-Napoca, are doctoratul cu o teză aplicabilă în Construcții, elaborată sub conducerea Prof. univ. dr. doc. Petre P. TEODORESCU de la Universitatea din București, concretizată în lucrarea *Funcții de tip logic cu aplicații în „Mecanica structurilor”*, Edit. Mediamira, Cluj-Napoca 2009.

Era o plăcere să stai de vorbă cu Prof. univ. dr. ing. Vasile ILLE nu numai în probleme de „Rezistența materialelor” și „Teoria elasticității și plasticității”, dar și în probleme de cultură istorică, pentru că deținea cunoștințe vaste și în acest domeniu; apoi vorbea în franceză și rusă, citea și traducea din engleză și germană.

Ne vorbea despre frumusețile Bihorului, plin de „flori”, chiar și germ. *Georgine* > Gheorghina = dalie, numele distinsei sale soții, cu peșterile Urșilor și Vântului, de la Cetățile Ponorului și Vadul Crișului, investigate de către speologul clujean Iosif VIEHMANN (1925-2016), cu stațiunile balneoclimaterice Băile Felix și Stâna de Vale, cu exploatarea minereului de aluminiu, bauxita, prelucrat nefiresc la Slatina și Tulcea.

Mai departe, despre juristul orădean, de origine aromână, Emanoil GOJDU (1802-1870), întemeietorul unei fundații cu același nume, destinată acordării de burse pentru studenții ortodocși români, care la moartea sa avea un capital social de 300.000 de florini; despre episcopul Samuil VULCAN (1758-1839) al Eparhiei române unite de Oradea (1777) în perioada 1806-1839, fondatorul Gimnaziului românesc greco-catolic din Beiuș (1828). În sfârșit, despre bihoreanul Iosif VULCAN (1841-1907), directorul revistei de la Budapesta/Oradea „Familia ” (1865-1880-1906), care, în anul 1866, la debutul în revistă cu poezia „De-aș avea...”, îi schimbă numele Poetului din Eminovici în *Eminescu*, nume pe care marele Mihai Eminescu „l-a adoptat imediat și pentru totdeauna”.

Nu în ultimul rând, să mai adăugăm aici că Prof. univ. dr. ing. Vasile ILLE deținea disponibilități artistice în domeniul *pianului*, la care interpreta piese mult gustate de către auditoriu. Alte două exemple: Prof. univ. dr. ing. Igor TERTEA era interpret vocal de *canțonete*, Prof. univ. dr. ing. Nicolae PATACHI cânta la *havaiană*, cele trei exemple probând că inginerul nu este chiar îngust...

Prof. univ. dr. ing. Vasile ILLE și-a încheiat activitatea didactică și științifică în Facultatea de Construcții a Universității Tehnice din Cluj-Napoca după 40 de ani (1995), mulțumită unei hotărâri nefaste a Consiliului profesoral. Doar Decorația Steaua RSR Cls. a IV-a i-a apreciat oficial activitatea... Și atribuirea numelui său Amfiteatrului A/II (26 mai 2005).

În primii 40 de ani de existență (1953-1993), Facultatea de Construcții a dat 5808 ingineri, specialiști foarte bine apreciați profesional, devenind valoroși proiectanți, cercetători și executanți, cadre didactice de prestigiu, probând că învățământul tehnic superior de construcții clujean este deosebit de performant, găsindu-și locul cuvenit în peisajul învățământului superior tehnic românesc. La pregătirea lor, Prof. univ. dr. ing. Vasile ILLE și-a adus un aport substanțial, a modelat caractere, conștiința profesiei alese.

A încetat din viață în 23 iunie 1997, după numai 72 de ani de viață și activitate creatoare, fiind înmormântat în Cimitirul din Oradea.

Cu prilejul Centenarului nașterii Prof. univ. dr. ing. Vasile ILLE, ne vine în gând zicerea Rectorului Universității Tehnice din Cluj-Napoca, Prof. univ. dr. ing. Radu MUNTEANU: „A înființa o școală înseamnă, în primul rând, a-ți aminti de viitor”, numai că George Coșbuc anticipase amendamentul: „Și-n gând tu tot ce-ți pui/ E numai vis, căci Dumnezeu/ Te poartă-n voia Lui!” (Poezia *Ideal*, „Fire de tort”, 1896).

Așadar, un vis împlinit al Prof. univ. dr. ing. Vasile ILLE.

Sit tibi terra levis! Fie-ți țărâna ușoară!

Prof. univ. em. dr. ing. **Ironim MARȚIAN**,
Facultatea de Construcții,
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca